матовдун 90 жылдыгына карата

Себахаттин БАЛЖЫ:

«Айтматовдун чыгармалары адамзатка күлазык»

гыз Айтматовдун адабий мурасы жалпы к дүйнөсү, анын ичинде Кыргыз-Түрк нас" университети үчүн дагы абдан зор ниси бар. Анткени, улуу жазуучубуз ү тирүү кезинде университетке келип, угушууларды өткөрүп, студенттерге, пы жамаатка батасын берип турчу.

Жакында университетте Айтматовдун маарекесине карата эл аралык ий семинар өткөрүлүп, иш-чара анын рмаларынын негизиндеги сүрөт, афиана китеп көргөзмөсүнүн ачылышы, мөндөр» фильминин көрсөтүлүшү менен олду. Салтанаттуу ачылышта Кыргыз-Түрк "Манас" университетинин ректору, профессор Себахаттин Балжы: «Ч.Айтматовдун чыгармалары дүйнөдөгү мыкты окумуштуулар тарабынан изилденип, 170тен ашык тилге которулду. Чыңгыз атабыз Манас университетине келип, бизге акыл-наасатын айтып турчу. Мына бүгүнкү күнү Борбор Азияда Манас ата менен Чыңгыз атанын атын татыктуу алып жүргөн мыкты университеттердин катарындабыз. Анын терең философиялуу чыгармалары бүтүндөй адамзатка руханий күл азык болууда. Айтматов баарынан дагы күн сайын адам болуу кыйын экендигин эскерткен улуу инсан болгон. Анын ар бир айткан сөзү адамзатка жол көрсөтүп турат», – деп белгиледи.

Жазуучу Султан Раев: «Чыңгыз Айтматов түрк маданиятын, адабиятын бийик деңгээлге алып чыккан инсан. Айтматовдун дүйнөсүн колубузга жер шаарындай эле салып аздектеп, көкүрөгүбүз менен жылытышыбыз керек. Азыркы дегуманизацияга айланган ааламдашуу мезгилинде адамзат айтматовдук ойлорго муктаж болуп жатат», – деген оюн билдирди.

Маданият, маалымат жана туризм министринин кеңешчиси Тургунбай Алдакулов министрдин атынан салам жолдоп, 2018-жылы залкар жазуучу Чынгыз Айтматовдун 90 жылдыгы улуттук жана эл аралык деңгээлде өткөрүлөрүн билдирсе, КУИАнын академиги, профессор Абдылдажан Акматалиев: «Манас менен Айтматовду ажыратыш мүмкүн эмес, алар бир бүтүн, бир руханий дүйнө. Жазуучунун 90 жылдык маарекесин белгилөө иши Кыргыз-Түрк «Манас» университетинде старт алышы абдан кубанычтуу», – деди. – Учурда адамдын көңүлү китепке эмес, көбүнчө телевизор, компьютерге бурулуп калды. Ал руханий байлыктын адамгерчилик касиетинин бөксөрүшүнө өбөлгө түзүүдө. Батыштын таасири тийип, китеп окубаган жаштардан мээримдүүлүк, кайрымдуулук алыстагандан алыстап бара жатат. Ч.Айтматовду кийинки муунга таанытуу жана чыгармаларын кеңири жайылтуу биздин милдетибиз", – дейт ал.

Айзат ТАЛАСБАЕВА,
Кыргыз-Түрк "Манас" университети

ырык

К.ОСМОНОВ:

«Балыкчыда бизнести аса калып муунтуп жатышат»

эзидент Сооронбай Жээнбеков 2018-жылдын февралындагы Коопсуздук кеңешинин йынында сүйлөгөн сөзүндө бизнести негизсиз шерүүнүн айынынан айрым иштеп жаткан канапар жабылууга чейин барып жатканы уралуу абдан катуу айтты. Андан кийин да Башкы окурор И.Жолдубаеваны кабыл алып укук коргоо на башка мамлекеттик органдардын бизнести гизсиз текшерүү фактыларын жоюуну тапап лды. Президенттин мындай чечкиндүү кадамдары ни да "Кыргыз Туусу" гезити аркылуу чыны менен ундай көрүнүштөр бар экендигин ачык айтып гууга дем берип отурат. Анткени андай иштерди башыман өткөрүп жатам. Эмесе сөз кезеги менен псун.

Мен Осмонов Кайрат өнөктөштөрүм менен бирге 2014-жылы Балыкчы шаарынан кирпич завод салгамын. Кийин өзүмө тиешелүү үлүшүмдү бөлүп алгандан кийин, кирпич чыгаруучу ЖЧК "Маке-Курулуш" ишкан негиздегем. Учурда менин ишканамда 20 киши иштеп, -бүлөлөрүн багып келет. Жумушчу жамаатым менен й-бүлөдөй ынтымактуубуз, колумдан келишинче алар кандай кыйынчылык боло калса жардамдашып келем. ин Балыкчы шаарында заманбап жабдуулар менен жабан, жумушчулары туруктуу иштеген жана бардык шарты ирпич заводун өнүктүрсөм деген тилегим бар. Анткени кчы шаарынын келечеги кенен. Ошондой эле шаардын акаларындагы айылдардан, райондордон кардарлар кекирпич алып турушат.

Айта кетүүчү нерсе мен ишканамды 13.08. 2014-жылы аган жерим боюнча (Чүй облусу, Сокулук району, Комьская көчөсү, үй №31, кв,5) Сокулук районунун Мамлек салык кызматынын каттоосунан өткөргөм. Салыкты жакка төлөшүм керек эле. Бирок Балыкчы шаарынын к инспекциясынын мыйзамсыз кийлигишүүсүнөн улам езде ишканам иштебей токтоп турат.

ул мындай болду. 2016-жылдын 19-майында Балыкчы дык Салык кызматынын башкармалыгынын инспекто-Дүйшөмбиева Ысык-Көл облусунун ИИБинин катынын /2933 30.04.2016) жана Балыкчы шаардык Салык кызнын башкармалыгынын буйругунун (№335/020) негименин ЖЧК "Маке-Курулуш" ишканамды Салык мыйнын сакталышы боюнча, пландан тышкары текшерүүгө , ал боюнча АКТ түзүп кетип калышат. Бул боюнча мен рсе билбейм. Мага эч кандай эскертүү болгон эмес.

Анан мен Балыкчы шаардык салык инпекциясына барып, шөмбиевага жолугуп, текшерүүнүн АКТнын көчүрмөсүн кылдым. Ал "Азыр беребиз, адегенде сен түшүнүк жаеришиң керек " деди. Макул деп түшүнүк жазып бердим. к текшерүүнүн жыйынтыгы боюнча документтердин рмөсүн бербей койду.

Ошону менен З.Дүйшөмбиеванын айынан КР Салык конин 147-беренесине ылайык, менин салык кызматынын еттерине даттануу мөөнөтүм өтүп кетти. Мунун кесепен кийинки соттук же прокуратуралык текшерүүлөр мее убагында сотко кайрылбагандыгым үчүн айыпташып, енин пайдама чечилбей келүүдө.

Айтмакчы, бул маселе боюнча Балыкчы шаардык прокуратурага кайрылганымда, прокурордун улук жардамчысы Б.Шаимбетов калыс токтомун чыгарган. Анда мындай деп айтылат (тиешелүү жеринен кыскача келтирейин): "Ишмердүүлүгү боюнча Сокулук районунун салык кызматына катталганына карабастан Балыкчы шаарынын салык кызматкерлери өздөрүнүн милдетинен аша чаап Балыкчы шаарынын салык кызматына тиешелүү болбогон "Маке-Курулуш" жоопкерчилиги чектелген коомун текшерип чечим кабыл алган. Кыргыз Республикасынын салык кодексинин 104-беренесинин 2-бөлүгүнө ылайык, көрсөтмө салык төлөөчүгө аны эсепке алган жердеги салык кызматынын органы тарабынан берилет же жиберилери көрсөтүлгөн. Демек, Балыкчы шаарынын салык кызматынын башчысы жана кызматкерлери тарабынан аталган жоопкерчилиги чектелген коомуна №358/020 сандуу чечиминде салык кызматынын аталыш номери (012) Сокулук районунун салык кызматы деп ачыктан ачык көрүнүп турганына карабастан мыйзамсыз жана кызматтык укуктарынан аша чаап текшерүү иштерин жүргүзүп, "Маке-Курулуш" жоопкерчилиги чектелген коому өзүнүн ишмердүүлүгүн токтотууга алып келген. Бул факт боюнча Кыргыз Республикасынын КЖК 305-беренесинин 1-бөлүгүнүн 2-пункту жана 304-1-беренесинин 1-бөлүгүндө көрсөтүлгөн кылмыштын курамы байкалгандыктан ар тараптуу, толук жана объективдүү тергөө амалдарын жүргүзүү үчүн кылмыш иши козголуусу зарыл".

Эми баарын айтып отурбайын. Ошону менен Балыкчы шаардык прокуратурасы тарабынан Кыргыз Республикасынын КЖК 305-беренесинин 1-бөлүгүнүн 2-пункту жана 304-1-беренесинин 1-бөлүгү боюнча иш козголгон. Бирок Ысык-Көл облустук прокуратурасы кылмыш ишин негизсиз жаап койду. Менин адвокатым Асанов Нуралы Ысык-Көл облустук прокуратурасынын мындай чечими негизсиз экендиги жөнүндө Кыргыз Республикасынын Башкы прокурору И.Жолдубаевага кайрылган. Учурда кандай жооп болот күтүп жатабыз.

Буга менин адвокатым мындай деген жүйөсүн келтирүүдө: "2018-жылдын 18-январында Ысык-Көл облустук прокуратурасы ишке маани бербестен, салык кызматкерлерин жоопко тартпаш үчүн, козголгон кылмыш ишин негизсиз жокко чыгарган. Эгерде Балыкчы шаардык салык кызматынын кызматкерлеринин мыйзамдуу текшерүүгө укугу бар болсо, эмне үчүн "Маке-Курулуш" ЖЧК мыйзамдуу түрдө каттоого алышпайт. Каттоого алса аларга салык түшпөй калат беле? Жөн гана салык төлөөчү катары эсепке алып коюшкан. Анткени, Салык кодексинин талабы боюнча "Маке-Курулуш" ЖЧК сатылган ар бир товардан салык төлөгөн (Сатык салыгы, киреше салыгы, пайдадан салык), ал эми төлөнгөн салыктар мамлекеттин эсебине эмне себептен түшкөн эмес же каттоодо турган Сокулук райондук салык кызматына эмне себептен түшпөй калган? Аларды Балыкчы шаардык салык кызматы кандай пайдаланды деген суроолорду тактабаш үчүн гана жасалган аракет болууда", – деп негиздейт.

Ошондой эле менин адвокатым Н.Асанов: "Кыргыз Республикасынын Салык кодексинин 104-беренесине ылайык "Маке-Курулуш" ЖЧКнын жетекчиси К.Осмоновго текшерүү жөнүндө Салык кызматы тарабынан билдирилген эмес. КР Салык кодексинин 105-беренесинин талабына ылайык "Маке-Курулуш" ЖЧКнын жетекчиси К.Осмонов текшерүү учурунда катышкан эмес жана ага билдирилген эмес. Салык кызматынын Балыкчы шаардык Башкармасынын инспектору З.Дүйшөмбиева "Маке-Курулуш" ЖЧКна эч кандай тиешеси жок кагаздардын негизинде АКТ түзгөн. Ошону менен менен Балыкчы шаардык салык кызматы кабыл алынган чечимди өз убагында бербестен, жетекчи Осмоновго алдоо жолу менен түшүнүк жаздырып алышып, даттанууга болгон 30 күндүк мөөнөттү атайылап өткөрүшкөн", – деп далилдейт.

Акырында бул иш боюнча инспектор З.Дүйшөмбиевага "сөгүш" берилгени менен иш андан ары жылган жок. Ошентип Балыкчы шаардык салык кызматы 24.05.2016 жылдагы (358/020) чечиминин түп нускасынын көчүрмөсүн атайылап созуп бербей коюшкандыктан, менин андагы көрсөтүлгөн негизсиз маселелер боюнча даттанууга мүмкүнчүлүгүм болбой, ишканам токтоп турууга аргасыз болууда.

Жогорку башыман өткөн окуялардан улам, айрым мамлекеттик кызматтар жер-жерлердеги бизнесмендерди ар кандай жолдор менен муунтуп жатышкандыктарын айткым келди. Минтип отурсак бизнес эч качан бутуна тура албайт!

Эгерде Президентибиз Сооронбай Жээнбеков бизнести колдоо жана коргоо тууралуу өз убагында айтып чыкпаганда, мен бул маселени айтарымды Кудай билмек. Жабылуу аяк жабылуу боюнча калмак. Анткени мен инспектор З.Дүйшөмбиеванын асмандан алып жазып, баш аягы 2300000 сомду мойнума илип койгонуна кошула албайм. Талаша турган жерлерим бар. Антейин, десем Салык текшерүүсүнүн АКТнын көчүрмөсүн убагында колума бербей, ал боюнча даттануу укугумдан ажырап отурам. Себеби, Салык мыйзамы боюнча даттануу мөөнөтү өтүп кетсе андагы келтирилген фактыларга макулмун дегендикти бидирет. Алар мунун атайылап жасашты. Ушундан улам айтарым, деги биздин мамлекетке мендей бизнесмендердин арыз-мунуң укчу кимдир бирөө же мамлекеттик мекеме табылар бекен?! Ал эми Балыкчыда болсо бизнести кантип муунтуп жатышканынын башыман өткөргөнүм көптү нерсени айтып турбайбы.

Кайрат ОСМОНОВ,
Балыкчыдагы ЖЧК "Маке-Курулуш" кирпич чыгаруучу заводунун директору

Ⓡ